

DARBO SANTYKIŲ KOMISIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖS TARYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2015-04-28 Nr. K2-3

Vilnius

Posėdis įvyko Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje 2015-04-28, pradžia 9 val. pabaiga 12 val.

Posėdžio pirmininkas - Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo departamento direktorė Eglė Radišauskienė.

Posėdžio sekretorius - Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinės partnerystės skyriaus vyriausioji specialistė Jurgita Vitkauskienė.

Valstybės institucijų atstovai:

Eglė Radišauskienė, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) Darbo departamento direktorė, Rūta Juršaitė, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) Darbo departamento darbo teisės skyriaus vedėjo pavaduotoja, Tomas Lavišius, Ūkio ministerijos Investicijų ir eksporto departamento Eksporto skyriaus vyr. specialistas.

Profesinių sąjungų atstovai:

Evelina Šilinytė, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos (LPSK) teisininkė, Petras Grėbliuskas, Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ vyr. teisininkas, Marija Varasimavičienė, Lietuvos metalistų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkė, Justas Vilys, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos atstovas, Nerijus Kasiliauskas, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos atstovas, Dalia Jakutavičė, Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijos pirmininko pavaduotoja, Erika Patupytė, Lietuvos darbo federacija.

Darbdavių atstovai:

Dovilė Baškytė, Lietuvos pramonininkų konfederacijos (LPK) Verslo socialinės politikos ir teisės departamento direktorė, Aušra Žliobaitė, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai, Evelina Jasaitė, Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmai.

Kiti asmenys:

Tomas Davulis, VU Teisės fakulteto dekanas, Aušra Bagdonaitė, VU TF Mokslinių tyrimų centro vyriausioji specialistė, Rimantas Stanevičius, LAWIN advokatas, Vaida Lazauskaitė, VU TF Mokslinių tyrimų centro vyriausioji specialistė, Indrė Viktorija Užukukytė, Ūkio ministerijos vyriausioji specialistė, Jūratė Jurgilienė, Personalo valdymo profesionalų asociacijos atstovė, Justas Vilys, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos atstovas, Vita Baliukeviečienė, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės skyriaus vedėja, Raminta Petrauskaitė Baniienė, Valstybinė darbo inspekcija,

DARBOTVARKĖ:

Dėl Darbo kodekso projekto.

SVARSTYTA. Darbo kodekso projekto nuo 40 iki 60 straipsnių aptarimas.

40 str. (pritarta), 41 str. (pritarta, kompensaciniai dydžiai perduodami spręsti politikams), 42 str. (pritarta), 43 str. (pritarta), 44 str. (pritarta), 45 str. (pritarta), 46 str. (POLITINIS KLAUSIMAS), 47 str. (pritarta; atiduoti politikams nustatyti dydžius 47 str. 2 d.), 48 str. (pritarta; perduoti politikams 48 str.3 d. dėl termino nustatymo), 49 str. (pritarta; perduoti politikams 49 str. 3 d.), 50 str. (pritarta), 51 str. (pritarta), 52 str. (pritarta), 53 str. (pritarta), 54 str. (pritarta; perduoti spręsti politikams ar reikia perkelti šiuo metu galiojančio Darbo kodekso 127 str. 2 dalį.), 55 str. (POLITINIS KLAUSIMAS), 56 str. (pritarta; 56 str. 5 dalis politikams dėl žodžio „reikšmingomis“, 2 dalis politikams (per įspėjimo laikotarpį siūlyti darbo vietas“), 56 str. 6 dalis (dėl įspėjimo terminų), 57 str. (pritarta; 57 str. 1 dalies 5-10 punktai – politikams; 57 str. 4 dalis (dėl pažeidimo „to paties pažeidimo“) – politikams), 58 str. (POLITINIS KLAUSIMAS), 59 str.

(pritarta, perduoti politikams išeitinių išmokų dydžių nustatymą), 60str. (pritarta, perduoti svarstyti politikams ar reikia perkelti šiuo metu galiojančio Darbo kodekso 132 str. 2 dalį).

40 straipsnis. Darbo sutarties šalių iki sutartiniai santykiai.

Nerijus Kasiliauskas: Nedetalizuojama kokios informacijos darbdavys gali prašyti iš darbuotojo. Siūloma: darbdavys turi teisę reikalauti tik asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, Sodros pažymėjimą, informaciją apie išsimokslinimą ir apie sveikatos būklę, jei teisės aktai priėmimą į darbą sieja su išsimokslinimu ar sveikatos būkle. Kita informacija yra nesusijusiu su darbo santykiais. Siūloma apibrėžti, kad informacijos, susijusios tik su darbo santykiais.

Rimanto Stanevičiaus nuomone, labai skiriasi darbuotojų kategorijos – todėl nustatyti universalią formuluotę sunku. Siūlo nustatyti kaip reglamentuoja Duomenų apsaugos įstatymas.

Eglė Radišauskienė: galbūt, galima parašyti, kad draudžiama iš darbuotojo prašyti tokios informacijos, kuri nesusijusi su darbuotojo darbo funkcijom.

Tomas Davulis siūlo šią formuluotę: Darbdaviui draudžiama reikalauti tokios informacijos nesusijusios su darbuotojo sveikatos būkle, kvalifikacija ir kitomis aplinkybėmis, kurios nereikalingos funkcijos atlikimui.

Pritarta Tomo Davulio pasiūlymui papildyti 40 straipsnį šia formuluote: Darbdaviui draudžiama reikalauti tokios informacijos nesusijusios su darbuotojo sveikatos būkle, kvalifikacija ir kitomis aplinkybėmis, kurios nereikalingos funkcijos atlikimui.

Nutarta. Pritarta.

41 straipsnis. Darbo sutarties sudarymas

Eglė Radišauskienė pristatė pastabas.

41 str. 1 d. išbraukiami žodžiai „ir darbo pradžios“.

Nutarta. Pritarta.

Kompensaciniai dydžiai perduodami spręsti politikams.

42 straipsnis. Darbo sutarties forma

Evelina Jasaitė pasiūlė, kad Darbo kodekse būtų užfiksuota, kad pavyzdinė darbo sutarties forma nėra privaloma forma bei įrašyti 2 sutarties egzempliorius.

42 str. 1 d. nustatoma, kad darbo sutartis sudaroma raštu 2 egzemplioriais.

Nutarta. Pritarta.

43 straipsnis. Pranešimas apie darbo sąlygas

Tomas Davulis: turi būti pateiktos visos privalomosios sąlygos, o kita perkelta iš direktyvos. Turi būti vykdoma prievolė pateikti informaciją būtinąsias ir papildomas darbo sąlygas. Visas straipsnis perkeltas iš direktyvos. Tai darbo sąlygos, kurių reikalauja pagal direktyvą, nes dabartiniai teisės aktai neperkelia direktyvos nuostatų.

Nutarta. Pritarta.

44 straipsnis. Darbo sąlygų keitimas darbdavio iniciatyva

Eglė Radišauskienė: Kilo diskusijos dėl protingo termino. Tomas Davulis. Labai sudėtinga nustatyti teisės akte „protingo termino“ laikotarpį, nes skiriasi darbų pobūdis. Tomo Davulio nuomone – tai nėra įmanoma nustatyti. Jo nuomone - „protingas terminas“ yra pats geriausias variantas. Marija Varasimavičienė: darbuotojams protingas terminas yra vienoks, darbdaviams kitoks. Evelina Jasaitė siūlo nustatyti „protingą terminą“ darbo tvarkos taisyklėse. Justas Vilys siūlo nustatyti minimalų „protingą“ terminą.

Nerijus Kasiliauskas: atsisakymas dirbti pakeistomis darbo sąlygomis negali būti atleidimo iš darbo priežastimi. Nutarta patikslinti: „atsisakymas dirbti pakeistomis darbo sąlygomis negali būti atleidimo iš darbo priežastimi“.

Tomas Davulis: darbo sąlygų pakeitimas ir nesutikimas dirbti pakeistomis darbo sąlygomis – šios problemos yra susijusios. Kodekso projekte siekiama pasiekti tokį balansą: darbo sąlygos skirstomos į dvi dalis: minkštąsias ir kietąsias darbo sąlygas (būtinąsias, suderintas papildomas, darbo režimas ir darbas kitoje vietoje). Prie keičiant kietąsias darbo sąlygas reikalingas darbuotojų sutikimas, keičiant minkštąsias – nereikalingas darbuotojų sutikimas. Tomas Davulis: jeigu padarysi minimalų terminą 3 dienas keičiant minkštąsias sąlygas–tai visą kita paliksime darbdavių savivalei. Anot jo, šiuo atveju būtų geriau iš viso išbraukti 44 str. 4 d. Eglė Radišauskienė siūlo pritari „protingam terminui“.

Nerijus Kasiliauskas siūlo atiduot 44 str. 2 dalį politikams.

Pritarta „protingo termino“ palikimui. Taip pat 44 str. 2 dalyje patikslinama formuluotė duodant nuorodą į 56 str. 5 dalį.

Nutarta. Pritarta.

45 straipsnis. Darbo sąlygų keitimas darbuotojo iniciatyva

Eglė Radišauskienė: buvo problema dėl termino. Patikslinta 45 str. 2 dalis: „Raštu pateiktą prašymą pakeisti būtinąsias ar šalių suldytas papildomas darbo sutarties sąlygas turi būti pateiktas raštu ir motyvuotas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas“.

Nutarta. Pritarta.

46 straipsnis. Prastova

Nutarta. Politinis straipsnis.

47 straipsnis. Dalinis darbas

Evelina Jasatė: ar 47 str. 1 dalyje neturėtų būti vartojamas ne jungtukas „ir“ bet „arba“ (dalinis darbas gali būti nustatomas, kai dėl svarbių ekonominių priežasčių darbdavys negali suteikti darbuotojams darbo ir yra grupės darbuotojų atleidimo iš darbo prielaidos (šio Kodekso 62 straipsnis). Tomas Davulis: būtent šiuo atveju turi būti vartojamas jungtukas „ir“, t.y. turi būti įvykdytos abi sąlygos, nes finansuoja SODRA. Rimantas Stanevičius: pritarų Evelinos Jasaitės pasiūlymui bei siūlo dalinę prastovą be valstybės įsikišimo. Tomas Davulis: tuomet papildomas 46 str. 5 dalimi.

Nutarta. Pritarta.

Atiduoti politikams nustatyti dydžius 47 str. 2 d.

48 straipsnis. Darbo sutarties vykdymo sustabdymas darbdavio ar kitų asmenų iniciatyva

Rimantas Stanevičius: siūlo vartoti ne „nušalinimas nuo darbo“, bet kitą terminą, pvz. „darbuotojų įgaliojimų sustabdymas“, nes daugeliui darbuotojų asocijuojasi su alkoholizmu.

Tomas Davulis: siūlo iš viso atsisakyti termino „nušalinimas“. Komisija nusprendė patikslinti sąvokas.

Rimantas Stankevičius: dėl 48 str. 3 dalies: nušalinimo terminas iki penkių dienų per trumpas, tiktų „protingai reikalingas terminas“. Eglė Radišauskienė siūlo: iki mėnesio paliekant darbo užmokestį.

Nutarta. Pritarta.

Perduoti politikams 48 str.3 d. dėl termino nustatymo.

49 straipsnis. Darbo sutarties vykdymo sustabdymas darbuotojo iniciatyva

Nerijus Kasiliauskas: Kodėl išbraukta kolektyvinė sutartis, nes dabar siūloma, kad kolektyvinėje sutartyje kuo daugiau darbuotojų darbo sąlygų būtų reglamentuota.

Tomas Davulis: ar trumpiname sąrašą ir ar keičiame apmokėjimo dydžius – ar nekeičiam? Dėl sąrašo siūlo susitarti čia, o apmokėjimo dydžius atiduoti politikams.

Atsižvelgus į profesinių sąjungų siūlymus tikslintina 49 str. 1 dalis, „...kai nevykdo savo įsipareigojimų, kurias nustato kolektyvinė sutartis ir kitos darbo teisės normos“.

Bendru sutarimu išbraukta 49 str. 5 d.

Nutarta. Pritarta.

49 str. 3 d. politikams

50 straipsnis. Darbo santykių tęstinumas darbdavio reorganizavimo, restruktūrizavimo ir verslo ar jo dalies perdavimo atveju

Evelina Šilinytė siūlo išbraukti 50 str. 3 dalį.

Sutarta patikslinti 50 str. 2 dalį, nustatant, kad kolektyvinės sutartys taikomos 2 metus.

Rimantas Sinkevičius iškėlė klausimą dėl verslo perėmėjo ir perdavėjo solidarios atsakomybės. Tomas Davulis: pagal direktyvą valstybės gali nustatyti solidarią atsakomybę. Rimantas Sinkevičius siūlo tikslinti nuostatą dėl solidarios atsakomybės: „šalys turi teisę susitarti dėl papildomų ir padidėjusių išlaidų“, kad darbdaviui nebūtų „siurprizinės atsakomybės“.

Nutarta. Pritarta.

51 straipsnis. Nuotolinis darbas

Tomas Davulis: straipsnis paliekamas toks yra tik ten kur kalbama apie darbo tarybas, perkeliama prie kolektyvinių darbo santykių.

Evelina Šilinytė. Siūlo tikslinti 51 str. 5 dalį, nustatant, kad darbdavys apskaito nuotolinį darbą. Tomas Davulis siūlo: darbdavys apskaito pagal darbdavio nustatytą tvarką. Pritarta formuluotei: „jeigu darbdavys nustato tokią tvarką, tai nuotolinis darbas apskaitomas“.

Nutarta. Pritarta.

52 straipsnis. Darbo sutarties pasibaigimo pagrindai

Nutarta. Pritarta.

53 straipsnis. Darbo sutarties nutraukimas šalių susitarimu

Evelina Jasaitė: nebelieka vietos derėtis. Eglė Radišauskienė: buvo atsižvelgta į LPSK pasiūlymą. Rimantas Sinkevičius siūlo neuždrausti šalims susitarti tą pačią dieną. Justas Vilys siūlo, kad darbuotojai gali atšaukti per 3 dienas. Eglė Radišauskienė siūlo tikslinti 53 str. 4 d., kad darbuotojas gali atšaukti per 5 darbo dienas be galimybės atšaukti. Pritarta Eglės Radišauskienės pasiūlymui tikslinti 53 str. 4 dalį.

Nutarta. Pritarta.

54 straipsnis. Darbo sutarties nutraukimas darbuotojo iniciatyva be svarbių priežasčių

Iškilo diskusija, ką geriau rašyti 54 str. 1 dalyje: ar 20 kalendorinių dienų, ar 14 darbo dienų. Nutarta palikti 20 darbo dienų. Atsisakyta šiuo metu galiojančio Darbo kodekso 127 str. 2 dalies (dėl reikalavimo nutraukti darbo sutartį pagrįsta darbuotojo liga ar neįgalumu).

Nutarta. Pritarta.

Perduoti spręsti politikams ar reikia perkelti šiuo metu galiojančio Darbo kodekso 127 str. 2 dalį.

55 straipsnis. Darbo sutarties nutraukimas darbuotojo iniciatyva dėl svarbių priežasčių

Nutarta. Perduoti politikams.

56 straipsnis. Darbo sutarties nutraukimas darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės

Nerijus Kasiliauskas: Panaikinti apribojimai nutraukti terminuotą darbo sutartį anksčiau laiko. Dabar darbdaviui nutraukiant terminuotą darbo sutartį nepasibaigus darbo sutarties terminui reikia išmokėti darbo užmokestį iki termino pabaigos. Panaikinamos garantijos vaikus auginantiems iki 14 m. priešpensijinio amžiaus asmenims, neįgaliesiems dėl atleidimo iš darbo tik ypatingais atvejais. Nebelieka pareigos siūlyti laisvas darbo vietas per visą išpėjimo laikotarpį. Tai jau politiniai klausimai.

Tomas Davulis: siūlo dabartinio DK 129 str. 1-2 dalį sukonkretinti. Rimantas Stanevičius siūlo numatyti galimybę atleisti darbuotoją dėl kvalifikacijos, dėl elgesio darbe ir taip pat galimybę pačiam darbdaviui nuspręsti kodėl reikia atleisti darbuotoją. Taip pat pateikė pastabą dėl 4 dalies: jam nesuprantama, kas yra „bendrai sudarytas rezultatų gerinimo planas“. Siūlo tai palikti nustatyti tik darbdaviui; dėl 5 dalies: siūlo išbraukti žodžius „yra pagrįstas reikšmingomis“, galima būtų pakeisti žodžiais „kitomis“.

Profesinėms sąjungoms 5 punktas tinka.

Nerijus Kasiliauskas: Vėliau atsiradus laisvai darbo vietai darbdavys neturi pareigos jos pasiūlyti atleidžiamam darbuotojui.

Taip pat, šiuo metu darbdavys turi pareigą atleidžiamam darbuotojui siūlyti esamas laisvas darbo vietas institucijoje, kurios atitinka jo kvalifikaciją, profesiją, dalykines savybes ar gebėjimus. Pagal siūlomą 2 punktą kalbama tik apie tapačią ar panašią pagal darbo funkciją darbo vietą. Vadinasi, jei darbuotojas ir turi tam tikrus gebėjimus dirbti laisvoje darbo vietoje, bet ji nėra tapati ar panaši pagal darbo funkciją, jam ši vieta nebus siūloma.

Siūlome formuluoti, kad siūlomos esamos laisvos darbo vietos institucijoje, kurios atitinka jo kvalifikaciją, profesiją, dalykines savybes ar gebėjimus.

Justas Vilys: Sumažinti išpėjimo apie darbo sutarties nutraukimą darbdavio iniciatyva terminai atskirais atvejais (pvz. auginantiems vaikus iki 14 metų) net keturis kartus nuo 4 mėnesių iki vieno mėnesio. Nėra numatytos galimybės nusistatyti kitus terminus kolektyvinėje sutartyje.

Profesinės sąjungos siūlo 56 str. 6 dalyje trigubinti išpėjimo terminus darbuotojams, kurie augina vaikus iki 14 metų, neįgaliesiems, priešpensijinio amžiaus asmenims.

Darbdaviai siūlo nenumatyti jokių išpėjimo terminų išimčių.

Nutarta. Pritarta.

56 str. 5 dalis politikams dėl žodžio „reikšmingomis“, 2 dalis politikams (per išpėjimo laikotarpį siūlyti darbo vietas“), 56 str. 6 dalis (dėl išpėjimo terminų)

57 straipsnis. Darbo sutarties nutraukimas darbdavio iniciatyva dėl darbuotojo kaltės

Profesinės sąjungos: 57 str. 3 d. 5 p. Sąvoka „žymi žala“ nėra niekaip paaiškinama ar apibrėžiama. Žinoma, ginčo atveju, žalą turi įrodyti šalis, kuri teigia patyrusi tokio pobūdžio žalą – darbdavys, tačiau šiuo atveju lieka neaiškumas ir darbuotojui, o kas vis tik laikytina jo drausmės pažeidimu? nuo kurio momento jis laikytinas šiurkščiai pažeidusiu darbo drausmę. Turint omenyje, kad darbdavys vis viena yra stipresnioji darbo santykių šalis ir bus vis tiek pajėgesnis ginčo atveju įrodinėdamas neaiškias LR DK sąvokas, darbuotojams tai kels papildomą ir visiškai nereikalingą įtampą darbo teisiniuose santykiuose, todėl būtina įvesti aiškias „žymios žalos“ ribas.

Rimantas Sinkevčius: 57 str. 3 d. 5 p. siūlo išbraukti žodį „žymi žala“.

Tomas Davulis siūlo palikti 57 str. 5 ir 8 punktuose „žymią žalą“. Šiuo klausimu ateityje pasisakys teismai.

Profesinės sąjungos ir darbdaviai tarėsi, kad visai atsisakoma 57 str. 8 punkto; 57 str. 5 punkte išbraukiama žodį „žymi“.

Nutarta. Pritarta.

57 str. 1 dalies 5-10 punktai – politikams; 57 str. 4 dalis (dėl pažeidimo „to paties pažeidimo“) – politikams

58 straipsnis. Darbo sutarties nutraukimas darbdavio valia

Nutarta. Perduoti politikams.

59 straipsnis. Darbo sutarties nutraukimas nesant darbo sutarties šalių valios

Evelina Šilinytė: Kodėl 7 punkto atveju nemokama išeitinė išmoka, juk darbdavys atsakingas už tinkamą darbo sutarties sudarymą ir darbuotojo kaltės nėra, kad jo darbo sutartis prieštarauja įstatymui. Be to, išeitinė išmoka mažinama nuo dviejų mėnesių iki dviejų savaitių.

Nutarta. Pritarti.

Perduoti politikams išeitinių išmokų dydžių nustatymą.

60 straipsnis. Darbo sutarties nutraukimas su nėščiomis moterimis ir darbuotojais, turinčiais vaikų

Tomas Davulis: moterų padėtis pagerinama moterims darbo vieta išsaugoma keturis mėnesius po vaiko gimimo, vietoj dabar numatytų trijų mėnesių. Vienu mėnesiu praplečiamas apsaugos terminas.

Nerijus Kasiliauskas siūlo 60 str. 2 d. po žodžio „pasibaigus“ „jeigu nepasinaudojo tikslinėmis atostogomis“.

Nutarta. Pritarti.

Perduoti svarstyti politikams ar reikia perkelti šiuo metu galiojančio Darbo kodekso 132 str. 2 dalį.

Kitas posėdis 2015-05-04 9 val. 306 salėje, A.Vivulskio 13.

Posėdžio pirmininkas

Eglė Radišauskienė

Posėdžio sekretorius

Jurgita Vitkauskienė